

Posudek oponenta disertační práce

Autor disertační práce: *PhDr. Miroslav K u d l á ě k*

Studijní program: *Pedagogika*

Studijní obor: *Speciální pedagogika*

Název disertační práce: *Reflexe vlastního postižení u jedinců s dětskou mozkovou obrnou jako součást školní a sociální integrace*

Oponent: *doc. PhDr. Jiří Jankovský, Ph.D.*

Hodnocení disertační práce

Aktuálnost zvoleného tématu

Disertační práce se zabývá stále velmi aktuální a hojně diskutovanou problematikou školní a sociální integrace – a to z hlediska vlastní reflexe zdravotního postižení (konkrétně u jedinců s DMO). Právě v tomto ohledu je předložená disertační práce zajímavá a inspirativní. Celkový dojem je navíc ještě umocněn faktem, že sám autor má vlastní celoživotní zkušenost s tímto postižením.

V disertační práci dominuje sociologický přístup, díky čemuž získáváme (právě z hlediska speciální pedagogiky) poměrně nestandardní (neotřelý a tím i v tomto smyslu zajímavý) pohled na život lidí s dětskou mozkovou obrnou.

Naplnění stanovených cílů

Cílem disertační práce bylo vytvořit teorii reflexe postižení u osob s dětskou mozkovou obrnou, resp. analyzovat vliv reflexe na školní a sociální integraci jedinců s tímto zdravotním postižením. Jedná se o analýzu procesu reflexe vlastního postižení u lidí s dětskou mozkovou obrnou, ve vztahu k tomu, jakým způsobem tato reflexe ovlivňovala a ovlivňuje jejich školní a sociální integraci. Výzkumný soubor tvoří 13 respondentů ve věku od 11 let do mladší až střední dospělosti. Vlastní reflexe postižení je tak u sledovaných osob zachycena v procesu rehabilitace, konkrétně při plnění povinné školní docházky a při každodenních činnostech. Autor respektuje, že nelze sledované oblasti striktně oddělovat, neboť jsou navzájem velice provázané. V zásadě se jedná o činnosti koordinované podpory v rámci uceleného systému rehabilitace, jenž spojuje prostředky léčebné, pedagogické, sociální a pracovní. V tomto směru se podařilo stanovený cíl naplnit.

Použité metody práce

Autor se logicky (s ohledem na téma a zaměření disertační práce) rozhodl pro kvalitativní výzkum, v němž použil metodu „grounded theory“. Jako erudovaný sociolog svou volbu též velmi obsáhle komentuje, přičemž argumentuje odkazy na poměrně rozsáhlou, zejména anglosaskou, literaturu (viz kapitola Literatura).

Disertační práce má netradiční strukturu a vykazuje poněkud menší koherentnost psaného textu, což může mít za následek, že se čtenář nemusí v práci snadno orientovat a pochopit, co konkrétně má autor na mysli.

Výsledky disertační práce, nové poznatky, které přinesla a význam práce pro společenskou praxi (pro další rozvoj vědy)

Jak bylo již výše uvedeno, disertační práce přináší (zejména díky sociologické erudici autora a jeho vlastní celoživotní zkušenosti člověka žijícího s DMO) cenný vhled do života dětí (osob) s DMO. Pozitivně též hodnotím, že se autor dokázal vyhnout dnes „módním“ a mnohdy zjednodušujícím hodnocením, s nimiž se můžeme setkat zejména u tzv. „aktivistů“. Jak je patrné z textu, autor si je této skutečnosti dobře vědom.

Závěry, k nimž autor dospěl, mohou při povšechném hodnocení působit dojmem, že vlastně potvrzují vcelku známá a obecně přijímaná fakta (ze strany odborníků profesionálně angažovaných v této oblasti). V každém případě je však zapotřebí ocenit, jak neotřelým způsobem dokázal autor zvolené téma uchopit, formulovat a zpracovat. Právě v tomto směru spatřuji největší přínos posuzované disertační práce.

To však neznamená, že bychom v práci nenalezli pasáže, které by bylo možné označit za polemické, aniž bych ovšem autorovi upíral právo na jeho vlastní názor. Přirozeně, také já mám mnohaletou zkušenost s nesmyslným „českým bojem“ mezi různými postupy aplikovanými v rámci léčebných prostředků rehabilitace (zejména pak co se týče Bobathova a Vojtova konceptu). Nicméně (při vši úctě ke studiím, jichž se autor v tomto ohledu ve své práci dovolává) nevnímám Vojtův koncept jako okrajový. Nejde přece jen o V. Vojtu a jeho „školu“, ale také o množství dalších konsekvencí. Mám na mysli např. pozoruhodné úspěchy, jichž bylo dosaženo v činnosti Dětského centra v Mnichově, kde V. Vojta po své emigraci pracoval a o nezpochybnitelný přínos v této oblasti světově proslulého prof. Hellbrüggeho, šéfa tohoto zařízení, s nímž jsem měl čest také spolupracovat...

Vedle práce fyzioterapeutů (viz např. str. 46 aj.) je dnes zapotřebí respektovat též erudici ergoterapeutů, vysokoškolsky připravených specialistů, a to právě v těch oblastech, o nichž se autor na tomto místě ve své práci zmiňuje.

Ve školské a sociální oblasti naše legislativa nezná profesní pozici „zdravotní asistent“ (str. 128). V rámci sociálních služeb je definována tzv. osobní asistence (zajišťovaná pracovníky v přímé péči) a ve školství pak nachází uplatnění asistent pedagoga. Ovšem v rámci zdravotnictví je specifikována odborná činnost tzv. „zdravotnického asistenta“ (viz vyhláška č. 424/2004 Sb.).

Na str. 130 a dále se autor zabývá problematikou identifikace osob se zdravotním postižením se skupinou, resp. procesem diferenciací uvnitř skupiny osob s rozdílným stupněm zdravotního postižení. Zde považuji za vhodné pouze dodat, že jsem v průběhu mnohaleté praxe mj. zaregistroval, jak mají děti s DMO, konkrétně „vozičkáři“, velmi intenzivní tendenci (potřebu) porovnávat se (srovnávat svůj výkon) se stejně, popřípadě obdobně postiženými dětmi, tedy vlastně opět s „vozičkáři“...

Shrneme-li stručně výsledky disertační práce, můžeme konstatovat, že díky netradičnímu přístupu autora přináší tato práce nové poznatky, a co se týká obsahové stránky, obohacuje jak speciálně pedagogickou teorii, tak i praxi.

Poznámky a připomínky k disertační práci

Dotýkají se především formální stránky práce, kde se objevuje značné množství nesrovnalostí.

Práce působí celkově poněkud inkoherentním dojmem. Patrná je též uspěchanost a zdá se být pravděpodobné, že neprošla stylistickou a gramatickou korekturou. Dle mého soudu by bylo vhodné ji odpovídajícím způsobem zformátovat, včetně označení kapitol a podkapitol.

V textu je dále značné množství překlepů, do stránky 55 masivně, takřka na každé stránce, ale i v dalším textu. Mnohde chybí v textu písmena, někde i celá slova, objevuje se chybná délka samohlásek a dokonce i gramatické chyby, viz např. str. 19 („...neměly zaměřovat..., kdo? Ergoterapeuti, ergoterapeutky, studie? Podobně („Spíše by měly klást

důraz nácvik...“). Dále str. 20 - transkripce rozhovoru („...se sestřenicema hráli...“, „...mezi sebou řekli...“) Z dalšího textu na téže straně je totiž zřejmé, že se jedná o dívky. Str. 104 („...abychom si ukázaly...“), str. 132 - i když chápu, že se zde jedná o fonetický přepis, vhodnější by patrně bylo napsat místo („oni“), spíše „ony“.

Velmi nezvykle působí též některé překlady převzatých doslovných citací od cizojazyčných autorů. Vše je ještě umocněno obtížně srozumitelnou skladbou vět (jsou příliš šroubované, nepřirozené a navíc zde poměrně často chybí písmenka, ale i celá slova). Někdy se nemohu dokonce ubránit dojmu, že byl překlad udělán pomocí programu (překladače) v PC, přičemž nebyla provedena stylistická korektura tohoto překladu (viz např. str. 28, 33, 34, 35, 40, 72, 83, 84, 95, 102 aj.).

Za formální nedostatek považuji také skutečnost, že od stránky 19 užívá autor v textu doslovné citace z přepisu rozhovorů zaznamenaných na diktafon, resp. PC, přičemž informací, že se jedná právě o tyto transkripce rozhovorů s třinácti respondenty, se čtenář dozví až na stránce 85 a dalších.

U citovaných zdrojů by bylo též vhodné sjednotit formu psaní jmen citovaných autorů (zda bude jejich jméno napsáno malými, anebo velkými písmeny). U některých doslovných citací chybí uvedení stránky citovaného zdroje (např. str. 28, 73 - zde chybí navíc i uvozovky, str. 80 aj.). S ohledem na lepší přehlednost by bylo vhodné oddělit v seznamu použité literatury (zdrojů) monografie od internetových zdrojů.

Také obrázky, grafy a schémata by bylo vhodné označit a vytisknout v takové podobě (velikosti), aby byly přehledné (čitelné).

Závěr a doporučení

Po stránce obsahové je disertační práce nesporně přínosná pro speciálně pedagogickou teorii i praxi a v tomto směru tedy v zásadě splňuje požadavky kladené na tento typ prací.

Nicméně z hlediska formálního (struktura práce, stylistická a gramatická stránka disertační práce) požadované parametry nespĺňuje a před vlastní obhajobou je nezbytné provést příslušné korektury (viz výše).

V Českých Budějovicích 2. 12. 2014

